

Hvorfor er det vi kløver spørgsmål? Pragmatiske og diskursive funktioner for den spørgeformede kløvningskonstruktion i dansk

Marie Herget Christensen

Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

wzr818@hum.ku.dk

Der er bred enighed om i både skandinavisk (se fx Christensen 2019b) og international forskning (se fx Lambrecht 2001) hvad de grammatiske funktioner er for den såkaldte kløvningskonstruktion eksemplificeret i (1).

(1) Det er i København at Gramino afholdes

Vi kløver først og fremmest for at kode indholdet i ledsætningen (i (1) *at Gramino afholdes*) som præsupponeret (se Delin 1989 for oversigt). I dansk grammatisk tradition regner vi også fokusering af det udkløvede led (i (1) *i København*) som en hovedfunktion (Hansen & Heltoft 2011, se også Korzen 2014). Denne analyse passer fint på prototypiske kløvninger med *det* i forfeltet. Men 20 % procent af kløvninger i talt dansk (Christensen 2019b) er spørgeformede som (2).

(2) Hvor er det nu Gramino afholdes?

Ifølge Hansen (1995) er det spørgende pronomen i ukløvede sætninger kodet fokus og resten af spørgsmålet kodet som præsupponeret. Det betyder at (3b) ifølge Hansen (1995) har nøjagtig samme grammatiske kodninger for fokus og præsupposition som (3a).

(3a) hvad hedder du

(3b) hvad er det du hedder

Det er overraskende eftersom kløvningens kodninger i (3b) så burde være redundante. Ifølge Hansen (1995) er forskellen mellem (3a) og (3b) udelukkende pragmatisk i det det er mere høfligt at sige (3b) i tilfælde hvor den præsupponerede viden burde være fælles viden for taler og lytter.

I dette foredrag vil jeg argumentere for at forskellen mellem kløvede og ukløvede spørgsmål er en forskel mellem blot at forudsætte noget viden ved at præsupponere det og så for de kløvede spørgsmåls vedkommende som taler at signalere en *holdning* til dem forudsatte viden. Det kan både være som Hansen (1995) påpeger for høfligt at signalere at man har glemt det der burde være fælles viden som i (3b) men det kan også være en række andre signaler om talers forhold til det præsupponerede fx at hun er bestyrtet over det som i (4b).

(4a) hvordan ser du ud?

(4b) hvordan er det du siger ud?

I (4b) har taler tydeligvis ikke glemt den præsupponerede information (*du ser ud*). I begge tilfælde er det en ganske anden diskursiv funktion end det ukløvede spørgsmål i (3a) og (4a) henholdsvis. I foredraget vil jeg undersøge disse diskursive funktioner og opstille en typologi

over dem. Jeg vil desuden undersøge forskelle mellem talt og skrevet dansk. Foredraget vil være baseret på autentiske danske kløvnings fra LANCHART-korpusset og KorpusDK.

Referencer

- Christensen, M. H. 2019a.: Sætningskløvnings i moderne talt dansk. *Danske Talesprog* 19: 37-76.
- Christensen, M.H. 2019b.: *Kløvninger hvad er det det er?* Ph.d.-afhandling. Københavns Universitet
- Delin, J. L. 1989: *Cleft constructions in discourse*. University of Edingburgh.
- Hansen, E. 1995: Sætningskløvning i moderne dansk. *Danske Studier*: 126-146.
- Hansen, E. & Heltoft, L. 2011: *Grammatik over det danske sprog. Bind 3: Sætningen og dens konstruktion*. København, Det danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Korzen, I. 2014: Firkløvning: En typologisk-komparativ beskrivelse af sætningskløvnings med eksempler fra dansk og italiensk. *Ny forskning i grammatik* 21: 163-176.
- Lambrech, K. 2001: A framework for the analysis of cleft constructions. *Linguistics* 39: 463-516.